

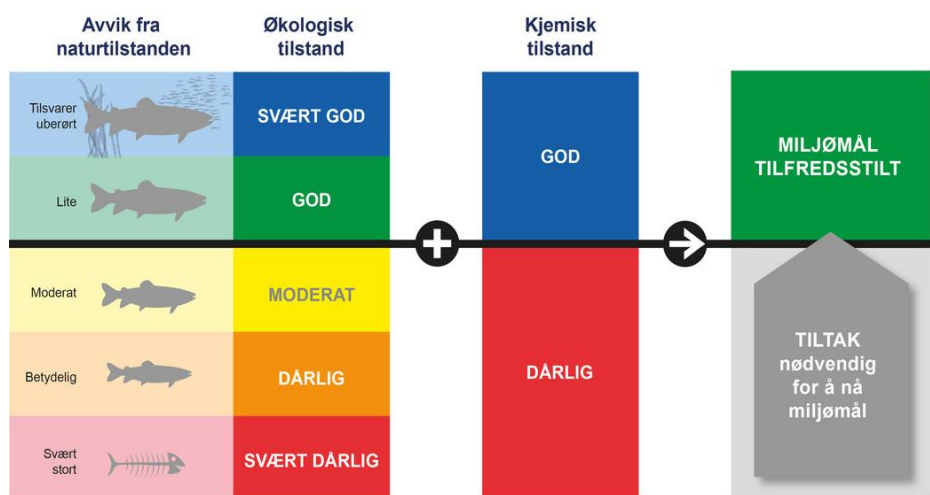

HVA PÅVIRKER VANNMILJØET I SØRREISA KOMMUNE?

Dette dokumentet gir en oversikt over miljøtilstanden og de menneskeskapte påvirkningene på vannmiljøet i Sørreisa kommune. Hensikten er å gi et raskt overblikk over hvor vi må gjennomføre tiltak og hvilke påvirkningsdrivere som tiltakene må rettes mot for å oppnå god kjemisk og økologisk tilstand i alle kommunens vannforekomster.

Ord og begreper vi bruker

- Vannforskriften** Vannforskriften er den norske implementeringen av EUs vanddirektiv, og regulerer forvaltningen av vannressurser i Norge. Formålet med forskriften er å sikre god økologisk og kjemisk tilstand for alt vann, og bærekraftig forvaltning av vannforekomstene.
- Vannforekomst** En vannforekomst er en avgrenset mengde med vann. Eksempelvis en bekk, en elv, en innsjø, et magasin, en kanal, en grunnvannforekomst, en fjord eller en kyststrekning.
- Hovedutfordringer** Hovedutfordringer er de største utfordringene for å oppnå et godt vannmiljø i kommunen. En felles forståelse av utfordringene gir et bedre grunnlag både for det videre samarbeidet mellom sektormyndigheter, og oppdateringen av vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet for perioden 2028-2033.
- Vann-nett** Vann-Nett er kunnskapsdatabasen vi bruker i arbeidet med vannforskriften i Norge. Her finner du informasjon om miljøtilstanden, påvirkningene og de planlagte tiltakene for de enkelte vannforekomstene.

Hva regner vi som et godt vannmiljø?

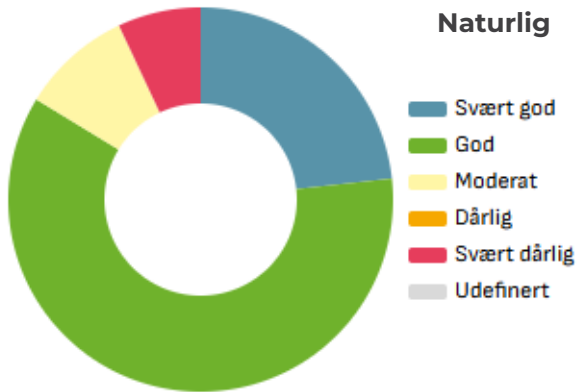
Vi har et godt vannmiljø når vi har opprettholdt eller nådd målet om minst god kjemisk og økologisk tilstand på vannet. God tilstand innebærer at økosystemet i vannet, med blant annet planter, dyr og vannmiljø, er lite påvirket av menneskelige aktivitet og at måten vi bruker vannet på er bærekraftig. Etter vannforskriften skal det settes i gang tiltak visst en vannforekomsten har dårligere en god tilstand.

Det er heller ikke lov å forringe tilstanden til en vannforekomst og hvis tilstanden er moderat eller dårligere, skal hver sektormyndighet vurdere hva de kan gjøre for å forbedre eller restaurere vannmiljøet.

De vannforekomstene som er fysisk endret av samfunnsnyttig aktivitet i så stor grad at det ikke er mulig å nå god økologisk tilstand uten at det går vesentlig ut over hvordan vi bruker vannet, kalles sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Eksempler på samfunnsnyttig aktivitet kan være vannkraft, samferdselsanlegg og drikkevannuttak. Disse vannforekomstene har tilpassede økologiske miljømål; de blir vurdert etter sitt økologiske *potensial*, ikke *tilstand*, og målet er godt økologisk potensial. Det er ingen SMVF i Sørreisa.

Figuren på neste side viser at de aller fleste av de naturlige vannforekomstene i Sørreisa kommune har god eller svært god tilstand. Det er likevel 7 vannforekomster som er i moderat eller dårligere økologisk tilstand. Av de 5 forekomstene med definert kjemisk tilstand, har 2 av de dårlig kjemisk tilstand.

HOVEDUTFORDRINGER I SØRREISA KOMMUNE

TILSTAND	ANTALL	PROSENT %
Svært god	10	23,3 %
God	26	60,5 %
Moderat	4	9,3 %
Dårlig	-	-
Svært dårlig	3	7,0 %
Udefinert	-	-
Alle	43	100 %

Figuren viser en oversikt over den økologiske tilstanden til alle naturlige overflate vannforekomster i Sørreisa kommune. Kilde: Vann-Nett.no, mai 2025.

Hva bruker vi vannet til i Sørreisa?

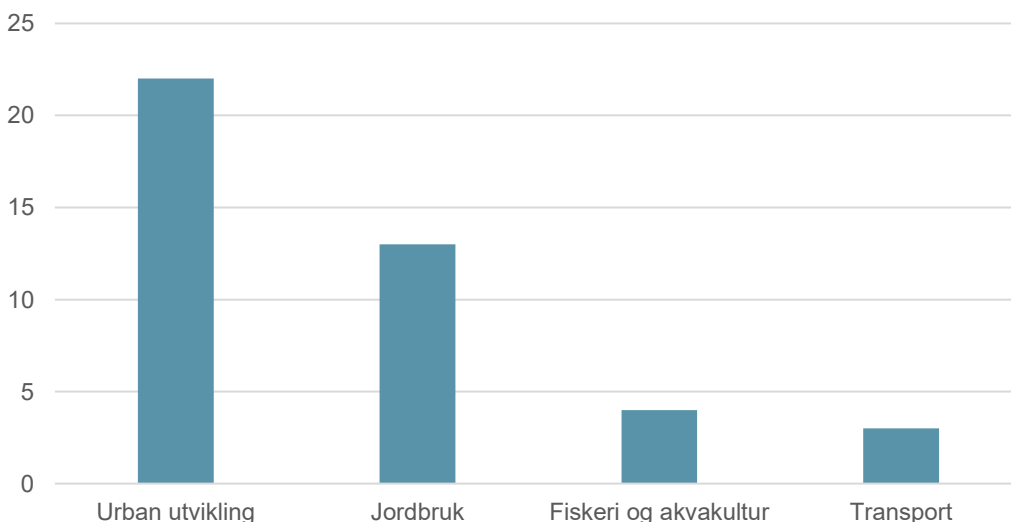
Sørreisa kommune inngår i Senja vannområde. Kommunen har mange små og store vassdrag, et antall innsjøer samt kystvannforekomster som Solbergfjorden og Reisafjorden og Finnfjorden.

For befolkningen er vannet viktig når de oppsøker naturen, enten det er for å fiske i bekk eller i sjø, bade i et vann eller stupe i havet eller bare gå en tur i skogen og høre lyden av en sildrende bekk. Og ikke minst er det viktig med rent, og nok, drikkevann i kranen.

I Sørreisa kommune finnes det 45 vannforekomster fordelt på 32 elver, 7 innsjøer, 4 kystområder og 2 grunnvannforekomster. De fleste oppnår sine miljømål, men for noen vannforekomster kreves det et eller flere tiltak for å oppnå miljømålet om god tilstand. Figuren ovenfor gir en oversikt over miljøtilstanden til alle vannforekomstene i kommunen.

Hvilke aktiviteter påvirker vannet vårt?

Største påvirkningsdrivere i Sørreisa kommune

Antall vannforekomster med påvirkning fra hver driver i Sørreisa kommune. Kilde: Vann-nett, januar 2025.

HOVEDUTFORDRINGER I SØRREISA KOMMUNE

Hvordan påvirker dette vannet vårt?

Urban utvikling og avløp

Antall vannforekomster påvirket av avløp:

• Stor grad	0
• Middels grad	0
• Liten grad	10
• Ukjent grad	1

Påvirkninger i kategorien *urban utvikling* kommer av generell urban utvikling, dvs. at vi mennesker bygger ned natur. Eksempler på påvirkninger under driveren urban utvikling er *diffus avrenning fra byer/tettsteder* (overvann som fører med seg søppel og forurensninger), *drikkevannuttak*, *fysiske endringer grunnet infrastruktur eller bebyggelse* samt *avløp*. Totalt er 22 vannforekomster i kommunen som er påvirket av urban utvikling, 11 av disse er påvirket av avløp.

Avløp

Avløpsvann bidrar til utslipp av organisk materiale og næringssalter. Dette fører til økt oksygenforbruk, økt algevekst og dårligere forhold for blant annet bunndyr og fisk.

Både kommunale og private avløp kan være en kilde til overgjødning og eutrofiering i vassdrag, innsjøer og mindre fjorder. I tillegg kan avløpsvannet bidra til utslipp av bakterier, som sammen med algevekst kan forringe drikke- og badevann. Tarmbakterier fra mennesker og dyr kan også føre til meget alvorlige og livstruende sykdommer.

Avløpsløsninger fra hus og hytter i spredt bebyggelse er som regel ikke tilknyttet det kommunale avløpsnett. De er ofte gamle og utdaterte og har dårlig vedlikeholdte renseløsninger som ikke renses etter dagens krav. Slike avløp kan gi utslipp av både næringssalter, organisk materiale, bakterier og miljøgifter, og utgjør en betydelig kilde til forurensning og påvirkning på vannkvaliteten, spesielt i mindre vassdrag. Ansvar for å rydde opp i spredte avløp ligger på kommunene og er en omfattende, men viktig jobb.

I Sørreisa kommune er det framfor alt kystvannforekomster, samt *Skøelva* (193-67-R) som er påvirket av kommunalt utslipp mens ytterligere bekker, elver og vann heller er påvirket av spredt avløp og drikkevannsnuttak.

Drikkevann

Tilgang på tilstrekkelig mengder trygt drikkevann er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn. Drikkevann er nødvendig for innbyggeren i kommunen, men uttaket av vann fra vassdrag eller grunnvann kan føre til endringer i vannføring.

Langvarig eller store uttak kan redusere vannmengden i elver og innsjøer, noe som kan føre til lavere oksygennivåer samt svekkede forhold for akvatiske organismer. Spesielt under tørre perioder kan uttak av drikkevann sette ekstra press på vannforekomstene.

I Sørreisa kommune er 6 vannforekomster registrert med påvirkningen *Vannuttak eller overføring for drikkevannsforsyning*, og 1 vannforekomster med påvirkningen *Dammer, barrier og sluser drikkevannsforsyning*. Alle vannforekomstene er registrert med påvirkning liten grad, med unntak av *Vegavatnet* (196-51790-L) hvor påvirkningen *Vannuttak eller overføring for drikkevannsforsyning* er registrert med påvirkning i middels grad som følge av påvirkningen på fiskens vandringsmuligheter.

Antall vannforekomster påvirket av drikkevannsforsyning:

• Stor grad	0
• Middels grad	1
• Liten grad	6
• Ukjent grad	0

HOVEDUTFORDRINGER I SØRREISA KOMMUNE

Jordbruk

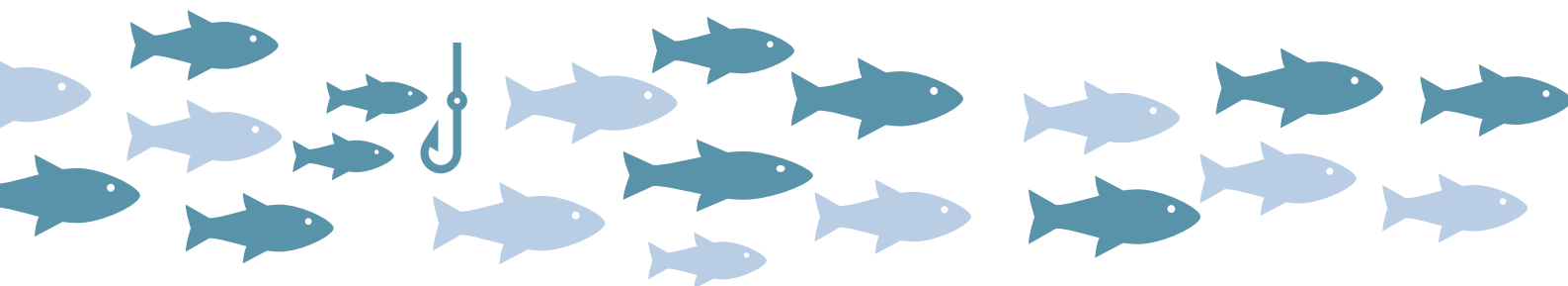
Jordbruk er den nest største påvirkningen i kommunen, og påvirker 13 vannforekomster, hovedsakelig elver og innsjøer. De fleste vannforekomstene påvirkes i liten grad med unntak av *Bjelma* (196-148-R) som påvirkes i middels grad og *Andsvatnet* (196-2400-L) som har ukjent påvirkningsgrad.

Påvirkningen består hovedsakelig av *Diffus avrenning fra annen beite og eng*, og tre vannforekomster er registrert med påvirkningen *Diffus avrenning fra husdyrhold/husdyrgjødsel*. Avrenningen inneholder næringsstoffer som fosfor og nitrogen og kommer seg hovedsakelig av utvasking av tilført gjødsel på jordene eller avrenning fra rundballager. Husdyr på beite kan også bidra til denne påvirkningen. Effektene av forurensning fra jordbruk ligner på effektene av forurensning fra avløp. I ferskvann kan økt næringstilførsel føre til algevekst og dårlige oksygenforhold.

Erosjon av elvebredder kan også inngå i påvirkningskategorien. Erosjon kan føre til at jordpartikler slammer ned bunnen. Dette forverrer lys- og gyteforholdene, og også levevilkårene for planter og dyr.

Antall vannforekomster påvirket av jordbruk:

- Stor grad 0
- Middels grad 1
- Liten grad 11
- Ukjent grad 1

Fiskeri og akvakultur

I Sørreisa er det ingen vannforekomster som er påvirket av fiskeri, men 4 vannforekomster som er påvirket av akvakultur. I kommunene er det 2 lokaliteter for akvakultur i sjø: en som produserer laks, og den andre er dedikert til algeproduksjon

En kystvannforekomst er påvirket av akvakultur i liten grad. *Solbergfjorden* (0401030300-1-C) er påvirket av *Diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett*, dvs utslipp av fôrrester, avføring fra fisken, kobber fra impregnerte nøter, andre kjemikalier og fremmedstoffer (inkludert legemidler). På grunn av størrelsen på vannforekomstene vurderes den samlede påvirkningen på resipienten ofte som liten, mens påvirkningen på nært liggende økosystem er ofte større.

Tre vannforekomster er påvirket av akvakultur i stor grad. *Skøelva* (193-67-R), *Gumpeelva* (193-65-R) og *Gumpeelva øvre* (193-15-R) er alle påvirket av lakselus og rømt oppdrettsfisk. Disse påvirkningene har effekt på blant annet bestandsstørrelse og genetisk integritet. Lakselus er definert som den største trussel for både sjøretten og villaksen. Videre er det viktig å merke seg at lakselus og rømt fisk ikke er bundet av kommunegrenser, og påvirkning fra akvakultur kan derfor spre seg videre utenfor kommunens grenser

Antall vannforekomster påvirket av fiskeri og akvakultur:

- Stor grad 3
- Middels grad 0
- Liten grad 1
- Ukjent grad 0

Antall vannforekomster påvirket av transport:

- Stor grad 1
- Middels grad 0
- Liten grad 3
- Ukjent grad 0

Transport

Sørreisa kommune har fire vannforekomster som er påvirket av transport. I *Finnfjorden-ytre* (0401030300-2-C) er det registrert høye verdier av Antracen, Naftalen og TBT i sedimentene som blant annet er en konsekvens av diffus avrenning fra kysttransport.

Andre vannforekomster som er påvirket av transport, er *Andsvatnet* (196-2400-L), *Skøelva* (193-371-G) og *Gumpedal* (192-841-G). Påvirkningen i disse forekomstene defineres som liten. Her er hovedårsaken til påvirkningen knyttet til kjemisk forurensning, spesielt salt, som benyttes i forbindelse med vei og snørydding om vinteren. Salting av veier kan føre til at natrium- og kloridkonsentrasjonen i vannforekomstene øker, noe som videre kan ha negative effekter på vannkvaliteten.

HOVEDUTFORDRINGER I SØRREISA KOMMUNE

Måloppnåelse

I Sørreisa kommune er det til sammen 7 vannforekomster som ikke oppnår målet om god økologisk tilstand. Tre av disse, *Gumpeelva* (193-65-R), *Gumpeelva øvre* (193-15-R) og *Skøelva* (193-67-R), er i stor grad påvirket av akvakultur og har svært dårlig økologisk tilstand. De fire andre vannforekomstene som ikke oppnår miljømålet er *Andsvatnet* (196-2400-L), *Finnfjorden-indre* (0401030400-C), *Reisvatnet* (193-2377-L) og *Andelva bekkefelt* (196-19-R), hvor av alle har moderat økologisk tilstand. I kommunen er det to vannforekomster som er registrert med dårlig kjemisk tilstand; *Finnfjorden-indre* (0401030400-C) og *Finnfjorden-ytre* (0401030300-2-C) som henholdsvis er påvirket av industri og kysttransport.

Finnfjorden-indre og de tre vannforekomstene med svært dårlig økologisk tilstand har fått utsatt first for å nå miljømålet om god økologisk tilstand til neste planperiode, 2027-2033. For alle øvrige vannforekomster i kommunen skal målet om god økologisk tilstand oppnås innen utgangen av nåværende planperiode, utgangen av 2027. For å oppnå dette må et stort antall tiltak hos flere sektormyndigheter settes i verk, og rekke å få effekt, på mindre enn to år. Dette er lite sannsynlig, men det er likevel viktig å iverksette nødvendige tiltak nå og arbeide systematisk for å sikre god økologisk og kjemisk tilstand i kommende planperioder.

Usikkerheter

Dette dokumentet gir en oversikt over hovedutfordringene på vannmiljøet i Sørreisa kommunen, basert på tilgjengelige data fra Vann-Nett ved tidspunktet for uthenting. Det er viktig å merke seg at faktaarket ikke gir en fullstendig fremstilling og for mer detaljert informasjon om miljøtilstand, påvirkninger og tiltak for den enkelte vannforekomst, samt for kommunen som helhet, kan Vann-Nett.no benyttes. Dataen som er presentert i dokumentet inkluderer alle vannforekomster som ligger helt eller delvis innenfor kommunens grenser, selv om det kun utgjør en liten fraksjon av den totale vannforekomsten.

Vann-Nett fungerer som en kunnskapsbase og et verktøy for forvaltning, som gir tilgang til informasjon om vannets kvalitet og tilstand. Selv om data om diffus avrenning og punktutslipp fra akvakultur er oppdaterte, er det fortsatt enkelte påvirkninger som ikke er fullstendig dokumentert, verken kvantitativt eller kvalitativt. På grunn av Troms' store geografiske omfang og mange vannforekomster, kan overvåkningsdataene være begrensede, noe som kan føre til manglende eller ufullstendige opplysninger for enkelte områder. Noe som kan gi et mer positivt bilde av tilstanden enn realiteten. Mangelen på overvåkingsdata kan ha sammenheng med at påvirkninger fra jordbruk og spredt avløp i stor grad er registrert med lav påvirkningsgrad. Videre har alle vannforekomster ha en definert økologisk tilstand, mens 88% av vannforekomstene i Sørreisa står uten en definert kjemisk tilstand. Dette viser hvordan Vann-Nett gir et godt bilde på det vi vet, men sier lite om det vi ikke har kunnskap om. Dette kan påvirke nøyaktigheten og representativiteten av informasjonen, og viser behovet for ytterligere kartlegging og overvåkning av vannmiljøet i regionen. For å styrke datagrunnlaget har kommunene våren 2025 oppdaterte påvirkninger knyttet til sine ansvarsområder, det samme skal andre sektormyndigheter. Dette kan føre til mindre endringer i registrert påvirkningsgrader og lignende. Ser du at noe informasjon i dokumentet eller Vann-Nett er misvisende, ta gjerne kontakt!

En viktig del av vannforskriften og vannforvaltning er det å unngå forringelse av vannmiljøet. Dette innebærer at kommunen må gjennomføre avbøtende tiltak gjennom god planlegging og forvaltning for å sikre bærekraftig bruk av vannet. Ved å implementere effektive tiltak kan kommunen bidra til å beskytte vannkvaliteten og redusere negative påvirkninger, samtidig som de overholder kravene i vannforskriften. Til tross for begrensningene i overvåkingsdataene gir dokumentet en god innføring av de viktigste utfordringene knyttet til vannmiljøet i kommunen.

